

ЧОМУЧНИК ЛАТОНЬКИ ?

1. Чи росте мураха? 2. Як мурахи перебираються через маленькі рівчаки? 3. Як дізнатися про наближення дощу, спостерігаючи за мурашником?

ПОШТОВА СКРИНЬКА

Добрий день, "колосочок"! Мене звати Ірина Біла. Я навчаюся у 3 класі Львівської середньої школи № 78. З газетою нас познайомила вчителька Наталія Миколаївна Степановська. Хочу розповісти про свої спостереження за мурашками.

Мурашник допомагає орієнтуватися в лісі. Він завжди знаходиться з південного боку дерева, бо там тепліше. Якщо мурашник розташований подалі від дерев, його південна сторона пологіша, щоб більше тепла потрапляло на мурашник. Мурахи – санітари лісу. Вони захищають дерева від комах-шкідників. Мурахи розносять насіння трав і квітів. Риючи підземні ходи, вони спускають ґрунт.

Мурахи – користі!

Передплатний індекс 89454

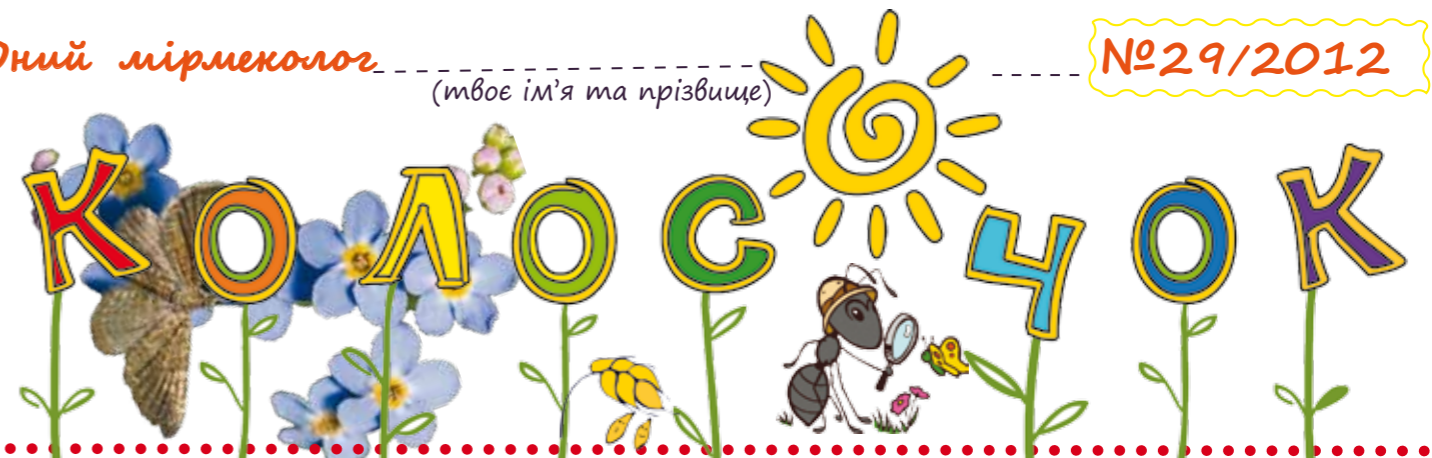
Головний редактор:
Дарія Біда, тел.: (032) 236-71-23,
e-mail: dabida@mis.lviv.ua
Заступник головного редактора:
Світлана Вольська,
e-mail: svitlana300@gmail.com
Дизайн і верстка Каріне Мкртчян-Адамян

Підписано до друку 05. 04.12,
формат 60x84/8.
Друк офсетний. Наклад 8 000 прим.
Адреса редакції: 79038, м. Львів,
а/с 9838. Надруковано в друкарні
ДП "Видавничий дім "Укрпол".

Юний мірмеколог

(твоє ім'я та прізвище)

№29/2012

НАУКОВО-ПОПУЛЯРНА ТЕМАТИЧНА ПРИРОДНИЧА ГАЗЕТА ДЛЯ РОЗУМНИКІВ І РОЗУМНИЦЬ

ЯК ЖИВУТЬ МУРАХИ?

Стоїть у лісі великий будинок-мурашник.

У всі сторони від мурашника розходяться доріжки, якими бігають мурашки. Мурашник вони побудували навколо старого пня. Притягли гілочки, хвою, шматочки кори, зміцнили землею, змоченою слиною. Зверху свій будинок мурашки густо вкрили дрібними хвоїнками. Тому навіть дощ і вітер мурашнику не страшні. Хвоїнки лежать щільно, вода скочується з хвоїнок, наче з черепиці даху. Злива навіть зміцнює мурашник. Хвоїнки і гілочки скріплюються землею, глиною, немов цементом.

Мурахи слідкують, щоб у спільній хаті не завелась плісень. Для цього мурашки постійно перетягують гніздовий матеріал з глибини нагору, підсушуючи на сонечку хвою, палички, листя.

Пошкоджений мурашник комахі мусять відновлювати дуже швидко. Інакше всі його мешканці загинуть від дощу.

Світлана Вольська

СЛОВНИЧОК РОЗУМНИКА

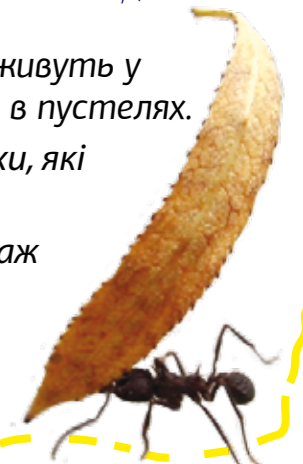
Мірмекологія – наука, яка вивчає мурашок.

Розумник: Мурахи – всюдиусці. Вони живуть у лісах, на полях, у садах, на луках, болотах і в пустелях.

Латонька: У наших лісах найчастіше трапляються руді мурахи, які будують піраміди-мурашники.

Пустунчик: Мураха сильніша за слона! Слон насилу піднімає вантаж у 3 рази більший від своєї маси, а мураха – у 50 разів більший.

Відповіді на запитання: 1. Ні, мураха не росте. 2. Мурахи перебираються по одному з однієї сторони на іншу. По цьому мурашники і називаються мурашниками. 3. Мурахи ховаються у мурашниках і захищають їх від ворогів.

МУРАШИНІ „ПРОФЕСІЇ”

МУРАШИНІ СТЕЖКИ

Тисячі мурах розбігаються в усі боки від мурашника. Численними стежками по двоє, троє, а іноді й більшими групами вони тягнуть у мурашник гусениць, жуків, клопів, метеликів, будівельний матеріал. Навколо мурашника багато „пахучих” стежинок. За запахом слідів комахи знаходять дорогу до дому.

ЯК ВОНИ ВІДЧУВАЮТЬ?

Бачать мурахи погано, але у них добре розвинені нюх і дотикові відчуття. Органами нюху, які розташовані на чутливих вусиках-антенах, мурахи вловлюють запахи й обмацують перешкоду. Зустрівшись на стежці, вони ретельно обнюхують один одного й визначають, свій це чи чужий. Якщо чужинець потрапляє в мурашник, господар одразу впізнає чужака за запахом, і непроханий гість змушений утікати.

ЩО МУРАХИ РОБЛЯТЬ ВЗИМКУ?

Пізнньої осені та взимку життя в мурашнику завмирає. В цей час мурахи особливо беззахисні. Лісники охороняють мурашники. Вони накривають мурашник металеву сіткою або гілками, а навесні прибирають їх.

Мурахи переживають холодні часи на глибині понад метр у зимувальній камері. Там вони збираються у великий клубок. Коли виглядає сонце, комахи виповзають погрітися. Температура в зимовому притулку підвищується від тепла, яке мурашки принесли з собою.

ЧИ ВІДТОЧИВАЮТЬ МУРАХИ?

Чверть доби мурахи витрачають на гігієнічні процедури. Сплять мурахи приблизно три години, залізають в поглиблення ґрунту і тісно притискають кінцівки до тулубу.

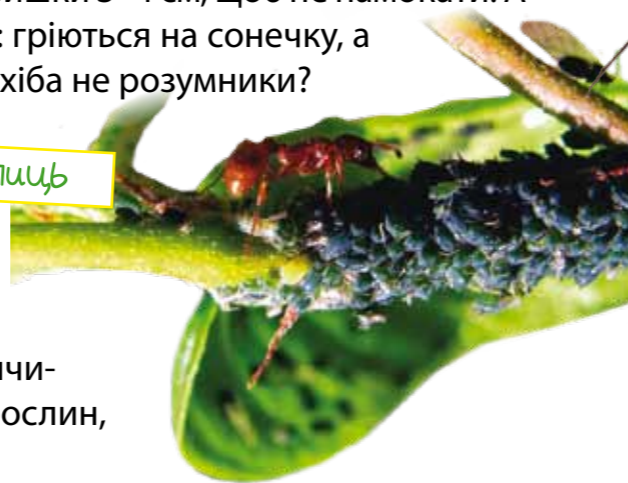
У мурашнику живуть самки, самці й робочі мурахи. Робочі мурахи – це розвідники, годувальники, няньки, будівельники, солдати, постачальники, пастухи.

Розвідники шукають їжу, годувальники доять попелиць і годують личинок, няньки дглядають за личинками, постачальники приносять їжу в мурашник. Пастухи пасуть попелиць (тлю). Ці комашки, як зелені корівки, виділяють краплинки солодкої рідини. Це „молочко” дуже люблять мурашки.

Серед робочих мурах є й солдати. У них велика голова і дуже сильні щелепи. Своєю головою солдати закривають вхідний отвір у мурашник. Коли робочі мурашки повертаються додому, вони стукають солдатів вусиками по голові.

Мурахи орієнтуються за Сонцем і зводять дамби заввишки 3–4 см, щоб не намокати. А ще вони вміють обігрівати мурашник власними тілами: гріються на сонечку, а потім біжать у мурашник і віддають там своє тепло. Ну, хіба не розумники?

Мурахи пастухи пасуть попелиць

ЩО ВОНИ ЇДЯТЬ?

Більшість мурах – хижачки. Вони знищують яйця, личинок і дорослих комах. Деякі мурахи споживають соки рослин, харчуються солодкими виділеннями інших комах.

Мурахи тягнуть в глибокі підземелля мурашника насіння трав та стиглі зерна. Вони стежать, щоб запаси не зволожувалися і не проростали. У сонячну погоду мурашки виносять зерна і розкладають їх на сонячній стороні мурашника, просушують їх, а ввечері прибирають.

Висушені зерна мурахи перемелюють щелепами у муку найтоншого помелу. Нею годують личинок.

Мурахи постачальники приносять їжу в мурашник

Мурахи солдати

